Tremtinys

Nr. 10 (936)

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SĄJUNGOS SAVAITRAŠTIS * 2011 m. kovo 11 d. *

Sveikiname Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos proga!

Šią Kovo 11-ąją švenčiame Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 21-ąsias metines. Iš raudonojo sovietinio pragaro ištrūkusi ir tarp kitų valstybių vėl laisva ir lygia tapusi Lietuva šią Kovo 11-ąją įkopė į trečiąjį atkurtos Nepriklausomybės dešimtmetį. Nepriklausomybė ir Laisvė buvo siekis, suvienijęs visą mūsų tautą, įžiebęs Sąjūdžio ugnį, ilgus metus kaitinęs mūsų širdis.

Lietuvos Laisvės kovotojus, buvusius politinius kalinius ir tremtinius, Tėvynės patriotus, visus „Tremtinio“ skaitytojus sveikiname Kovo 11-osios proga. Linkime ištvermės ir sveikatos. Niekada neleisime užgesinti Laisvės ugnį!

LPKTS pirmininkas Povilas JAKUČIONIS,
LPKTS valdyba,
„Tremtinio“ redakcija

Brangūs buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai, Laisvės kovų dalyviai bei „Tremtinio“ skaitytojai,

nuoširdžiai sveikinu visus, kurie švenčiate Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dieną. Branginkime ir didžiuokimės šia diena, būkime vieningi, stiprūs ir niekada nenuleiskime rankų. Tegul vienybės ir kūrybingos vilties dvasia būna gyva šiandien, rytoj ir visada. Telydi sėkmė mūsų darbus.

Pagarbiai –

Vincė Vaidevutė MARGEVIČIENĖ,
LR Seimo narė, TS-LKD PKT frakcijos pirmininkė

Mielieji,

minime svarbiausią mūsų šalies įvykį, kurio liudytojais teko būti mums. Jeigu Mindaugo karūnavimas, Žalgirio mūšis ar Lietuvos valstybės atkūrimas 1918 metais mums yra svarbūs istoriniai įvykiai, tai Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo 1990 metų kovo 11 dieną dalimi esame visi.

Iš tų Laisvės dienų tvirtai nešamės Tikėjimą ir Viltį, kad galima gyventi geresnėje, teisingesnėje, modernioje Lietuvoje. Sunkiai, bet atkakliai, kaip kregždės savo lizdą, kruopelę po kruopelės lipdome, kuriame ir svajojame apie savo ateities namus – Sėkmės Lietuvą.

Kartu su 21-uoju Laisvės pavasariu ateina ir paprastas suvokimas, kad atlaikę ekonomikos krizę dabar būsime gundomi atsipalaiduoti atsigaunant ekonomikai. Jaučiu atsakomybę net ir šventinę dieną priminti – neturėsime teisės išlaidauti nei finansiškai, nei politiškai. Tokia jau mūsų partijai teko dalia – rimtus darbus rimtai dirbti. Tą kelią pasirinkome patys. Tad ir eikime juo tvirtai ir vieningai.

Nuoširdžiai Jūsų –

Andrius KUBILIUS,
TS-LKD pirmininkas

Brangūs bendraminčiai, buvę partizanai, politiniai kaliniai, tremtiniai,

nuoširdžiai sveikinu Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos proga.

Siekdami Laisvės, nuėjome ilgą, erškėčiuotą kelią. Mūsų partizanai pasiaukojamai, žūtbūtinai gynė valstybę Laisvės kovose, mus lydėjo be galo sunki politinio kalinio, tremtinio dalia, buvome persekiojami savo namuose – sovietų pavergtoje Tėvynėje, – bet niekada nepraradome vilties, kad Lietuva bus laisva ir nepriklausoma. Kovo 11–oji yra ta diena, kai ištarėme: mes esame laisvi.

Skaičiuojant dvidešimt pirmuosius mūsų valstybės Nepriklausomybės metus, linkiu, kad mus kasdien lydėtų tarpusavio supratimas, santarvė, Dievo malonė.

Stiprios sveikatos ir daug gražių dienų! Tebūna Kovo 11-oji džiugi šventė kiekvieno širdyje!

Nuoširdžiai ir pagarbiai –

Auksutė RAMANAUSKAITĖ-SKOKAUSKIENĖ,
LR Seimo narė

Zenono Šiaučiulio nuotr.

Dr. Povilas JAKUČIONIS

KGB sostinės taryboje

Į naujos kadencijos Vilniaus savivaldybės tarybą nepateko nė vienas buvęs tremtinys ar politinis kalinys. Bet vilniečiai į tarybą išsirinko kadrinį KGB karininką majorą Viktorą Balakiną. Jį per Rusų aljansą atsivedė Voldemaro Tomoševskio blokas. V.Balakinas, 2004 metais kandidatuodamas į Europos Parlamentą, anketoje rašė, kad 1973–1991 metais dirbo LTSR saugumo komitete. Tiesiogiai, jog dirbo KGB, nerašė. Gal gėdijosi, gal suprato, kad dėl to nepatiks daugumai rinkėjų. Į Europos Parlamentą vis tiek nebuvo išrinktas. Tad rinkimų į Vilniaus savivaldybės tarybą anketoje šio savo biografijos fakto apdairiai jau nedeklaravo. Gal dėl to ir laimėjo. Bet po rinkimų V.Balakinas suskubo didžiuotis ta savo „tarnyba“. Ten esą dirbę „geri ir kvalifikuoti žmonės, profesionalai“, kovoję su kriminaliniais nusikaltėliais. Ideologiniais klausimais užsiiminėję tik nedaugelis iš jų. Jis pats operatyvinio darbo nedirbęs, buvęs inžinieriumi ir dirbęs tik su technika. Dabar esąs Lietuvos pilietis ir naudojasi visomis piliečio teisėmis. Žinoma, be jokių skrupulų dėl 18 metų darbo Lietuvos Respublikos įstatymais pripažįstamoje nusikalstama KGB organizacijoje.

Iš to, kas pasakyta, visai neatrodo, kad V.Balakinas būtų atviras ir nuoširdus. Kyla pagrįstų abejonių dėl jo lojalumo Lietuvos Respublikai. Tačiau rinkėjai jį išrinko į Vilniaus tarybą. Vadinasi, juo lyg ir pasitiki. Ir vėl – ar tikrai pasitiki? Juk dalį savo biografijos faktų jis nuo rinkėjų nuslėpė – pirmiausia 18 metų darbo nusikalstamoje KGB organizacijoje, kur, atvirkščiai nei teigia V.Balakinas, tik maža dalis dirbo kriminalistais. Antra, iš karto po Kovo 11-osios Akto paskelbimo tik maža jų dalis perėjo į Nepriklausomos Lietuvos tarnybą. Tarp jų V.Balakino nebuvo. Jis deklaruoja darbą KGB 1973–1991 metais. Vadinasi, dirbo iki Maskvos pučo žlugimo, kai KGB struktūros Lietuvoje buvo likviduotos.

(keliama į 3 psl.)

LPKTS valdybos ir tarybos posėdžiai

Kovo 5 dieną Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos (LPKTS) salėje įvyko LPKTS valdybos ir tarybos posėdžiai.

Valdybos posėdyje LPKTS valdybos pirmininko pavaduotoja Jūratė Marcinkevičienė pateikė valdybos darbo ataskaitą. Ji sakė, kad rengiant ataskaitą dėl paminklo Laisvės kovotojų Motinai lėšų panaudojimo bus kviečiami Revizijos komisijos nariai. Jau sutvarkytas Kauno Rezistencijos ir tremties muziejaus šildymas, muziejuje vyksta ekskursijos. Parengta ir spausdinama LPKTS telefonų ir adresų knygelė, ji bus išdalinta LPKTS suvažiavimo metu.

J. Marcinkevičienė informavo, kad Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondas LPKTS savaitraščio „Tremtinys“ projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ parėmė 17 tūkstančių litų. LPKTS gavo Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos paramą pagal projektą „Vyresnio amžiaus žmonėms atstovaujančių nevyriausybinių organizacijų veiklos rėmimas“.

Posėdyje aptarta ir patvirtinta 2010 metų LPKTS pajamų ir išlaidų sąmata, ją nutarta teikti tarybai ir suvažiavimui. Valdybos nariams išdalintas patikslintas 2011 metų veiklos planas (skelbiamas internete www.lpkts.lt).

(keliama į 3 psl.)

Ir krizės sąlygomis galima rasti būdų padėti žmogui

Pokalbis su LR Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininku Rimantu Jonu DAGIU apie Lietuvos valstybės ekonominę ir socialinę padėtį šiandien bei valdančiosios koalicijos žingsnius artimiausioje ateityje

– Permainų koalicija gyvuoja ir veikia jau didesnę pusę kadencijos. Kas pavyko ir ko nepavyko padaryti?

– Koalicija darbą pradėjo labai sudėtingu laikotarpiu, ir kiekvienas sveikai mąstantis žmogus tai puikiai supranta. Problemų mastas buvo didelis, ir lengvai jų išspręsti nebuvo galima. Buvome priversti priimti labai sunkius sprendimus, kurie palietė kiekvieno mūsų gyvenimą. Esu labai dėkingas Lietuvos žmonėms ir už kritiką, ir už supratimą. Tikiuosi, visi suprantame, kad pinigai į valstybės biudžetą sunešti mokesčių pavidalu. Visada iškyla klausimas, kokiai sričiai skirti daugiau ar mažiau tų pačių mokesčių mokėtojų pinigų, nes visiems visko reikia ir būtų gerai, kad visi galėtų visko gauti. Bet puikiai suvokiam, kad to niekada negalima bus padaryti net ir geriausiais metais. Prašantys lengvatų irgi turėtų suprasti, kad jie iš esmės prašo ne iš valstybės, bet iš kitų mokesčių mokėtojų, kuriems ta lengvata nebus taikoma.

Kaip matome, koalicijai su daugumos Lietuvos žmonių pagalba pavyko stabilizuoti valstybės finansus, ir tai turbūt buvo pagrindinis verslo skatinimo planas, nes kol pati valstybė skolinosi iš banko, tol pati buvo galimai nemokių klientų sąraše, paskolos mūsų verslui nebuvo įmanoma gauti, ir kalbos apie kokius nors verslo skatinimo planus tokiomis sąlygomis buvo daugiau opozicijos patriukšmavimas nei realūs siūlymai. Dabar, kai Lietuva iš krizės ropščiasi, opozicija susijaudino, kad Vyriausybė skolinasi ir Lietuva gali būti praskolinta. Mes sutinkame, kad skolintis negalima be ribų, bet viską reikia daryti laiku ir vietoje. Tačiau čia pat opozicija pradėjo reikalauti nedelsiant atkurti pensijas, nors rezervų, iš kur paimti pinigų, nepateikė. Visa, ką jie sugebėjo surasti formuojant praėjusių metų biudžetą, buvo 100–150 mln. litų iš abejotinų šaltinių, nors iš viso tam reikėjo apie 600 mln. litų.

– Kokie pagrindiniai iššūkiai laukia ateityje?

– Ateina laikas, kada mes visi turėsime ieškoti sprendimų, suprasdami, kad visi valstybės įsipareigojimai iš esmės yra apmokami pačių mokesčių mokėtojų. Žinoma, kova su korupcija, kontrabanda, kitais dalykais yra labai svarbi. Labai svarbu, kad pinigai nekeliautų pro šalį, bet problemų mastas yra žymiai didesnis. Jeigu nuspręstume nemokėti atlyginimų visiems valdininkams, tai pensijoms tu pinigų užtektų tik 1 mėnesiui. Deja, dabar didelių rezervų nėra, 70 proc. valstybės išlaidų tenka socialinei sričiai, sveikatos apsaugai ir švietimui.

Šiuo metu Lietuvoje šeimoje vidutiniškai auga tik 1,3 vaiko. Ką tai reiškia? Ogi tai, kad Lietuva yra išmirštanti valstybė. Kol šeimoje neauginsime po 3-4 vaikus, tol valstybė negalės įgyvendinti jokių ateities vizijų, t.y. perspektyvios pensijų ar socialinio draudimo sistemos. Žmonių skaičių galima padidinti atvėrus sienas imigrantams, bet ar mes to norime?

Lietuva niekaip nesugeba kovoti su skurdu. Skurdas Lietuvoje atsirado ne krizės laikotarpiu, o klestint ekonomikai. Nuo 2003 iki 2008 metų, kai ekonomika Lietuvoje vis dar sparčiai augo, materialinį neprieteklių turinčių žmonių mūsų šalyje padaugėjo nuo 17 iki 27 proc. Tuo tarpu išsivysčiusiose valstybėse vyko atvirkštinis procesas – skurstančių žmonių sumažėjo iki minimumo – 4 proc.

Daugelį mūsų, ypač mažas pajamas turinčių, vargina didelės šilumos kainos, bet ne visi susimąstom, kodėl taip yra. Buvo laikai, kai mūsų „protingieji" politikai, dabar esantys opozicijoje, sugebėjo parduoti ne tiktai skirstomuosius tinklus, bet ir magistralinius dujotiekius tam pačiam tiekėjui „Gazprom", todėl dabar mes mokam didesnę kainą už dujas, negu moka Europos Sąjungos nariai. O būdų paveikti „Gazprom" neturime. Dabar galvojam, kaip grąžinti šį turtą valstybei. Lygiai tokia pati situacija yra ir su Kauno elektrine. Kauniečiai žino, kad kažkada ta elektrinė buvo parduota. Ir vėl reikia spręsti, kaip Kauno elektrinę susigrąžinti, kad valstybė, ją turėdama savo rankose, galėtų iš žmonių imti mažesnius šildymo mokesčius. Tas pats dujų tiekėjas degina savo dujas už kainą, kurią pats nustato, ir gyventojams šilumą pardavinėja tokia kaina, kokios nori. Tokia padėtis pradėta keisti. Bus labai daug gynėjų, neabejoju, bet mums reikia susitelkti ir spaudimą atlaikyti.

– Didelė dalis visuomenės yra senjorų arba artėjančių prie senjorų amžiaus. Jiems rūpi pensijų reforma. Ką ji žada ir mokesčių mokėtojui, ir pensininkui?

– Iš tiesų pensinės sistemos ateitis jaudina daugelį žmonių. Man, kaip Seimo socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkui, tai labai svarbu. Pensijų reforma nėra vienos vyriausybės uždavinys. Mano nuomone, reikėtų pasiekti kuo platesnio susitarimo su visomis politinėmis jėgomis. Komitete tokio sutarimo prieita, paruoštoms reformos gairėms pritarta bendru sutarimu (tik vienas komiteto narys susilaikė). Pensijų reformos tikslas pirmiausia turi būti ne amžiaus ilginimas ar kitos priemonės, bet didesnės pensijos. Jeigu nieko nedarysime, ateityje pensijos, lyginant su vidutiniu uždarbiu, nukris nuo šiuo metu esamų 38 proc. iki 25 proc. Sustabdyti šį procesą nėra lengva, nes mūsų visuomenė sensta, senų žmonių santykinai daugėja, o jaunų – mažėja. Paprastų sprendimų čia nėra. Yra keli šaltiniai, galintys turėti įtakos mūsų senjorų gerovę: tai pinigai, ateinantys per papildomus mokesčius, bedarbystės mažinimas, emigracijos stabdymas, pensinio amžiaus didinimas. Geriausia priemonė – gimstamumo didinimas. Su tokiu gimstamumu, koks yra dabar, būtų labai sunku sukurti dosnią pensijų sistemą, nes socialinį iždą sudeda dirbantys žmonės per solidarią socialinio draudimo sistemą, kuri ir yra pagrindinis šio iždo šaltinis. Solidarioji socialinio draudimo sistema krizės metais pasiteisino, o kaupiamosios sistemos, kurias propaguoja Laisvosios rinkos institutas, per krizę pasirodė blogai, vien ant jų savo ateitį vargu ar galime statyti.

– Girdime apie geras naujienas šeimynoms, neįgaliesiems, pirmą kartą įsidarbinančiam jaunimui ir kt.

– Tik pradėję dirbti ir nepaisydami sunkmečio bei siekdami skatinti šeimas, norinčias globoti (imtis rūpybos) vaikus savo šeimose, gerinti šeimynose gyvenančių globojamų vaikų gyvenimo sąlygas, padidinome išmokas šeimynose augantiems vaikams, priėmėme ir naują Šeimynų įstatymą, kuriuo siūloma palengvinti šeimynų steigimą ir jų veiklą. Įstatymu siekiama įteisinti atskirą juridinių asmenų teisinę formą – šeimynas. Esminis šio projekto tikslas – vaikams sudaryti galimybę augti šeimos aplinkoje.

Gyventojai, dėl įvairių aplinkybių prižiūrintys savo šeimos narius, ekonominiu sunkmečiu galės tvirčiau jaustis savo darbo vietose, nes tokias darbo vietas valstybė subsidijuos darbdaviui. Papildomai remiami negalintys rasti darbo politiniai kaliniai ir tremtiniai.

Bus mokamos subsidijos nėščioms moterims ir vaiko globėjui, rūpintojui ir vienišiems asmenims, auginantiems vaiką iki 8 metų arba neįgalų vaiką iki 18 metų, taip pat ir 12 mėn. subsidija jauniems asmenims, kuriais prieš pradedant savarankišką gyvenimą rūpinosi globėjai šeimose, šeimynose ar vaikų globos namuose.

Remiamas savarankiškas užimtumas, kai verslą pradeda vienas iš tėvų, kurio šeimoje auginami trys ir daugiau vaikų. Sėkmingas daugiavaikių tėvų verslas padėtų į darbinę veiklą įtraukti ir kitus šeimos narius. Maksimalus subsidijos darbo vietai steigti dydis – iki 40 minimalių mėnesio algų dydžio.

Į mokymo stipendiją pretenduos ne tik netekę darbo gyventojai, bet ir tie žmonės, kuriems darbdaviai dar tik įteikė įspėjimo lapelius apie atleidimą iš darbo. Šiuo metu mokymosi stipendija siekia 560 litų. Jeigu nedarbo socialinio draudimo išmoka didesnė negu mokymosi stipendija, bedarbio pasirinkimu bus mokama nedarbo socialinio draudimo išmoka. Bedarbiams, kuriems nebus pasiūlyta tinkama darbo vieta arti namų, valstybė kompensuos iki 3 mėnesių atvykimo į darbą išlaidas.

Sunkmečiu buvo ypač svarbu apsaugoti mažas pajamas gaunančius ir neįgaliuosius, todėl buvo įtvirtinta tvarka, pagal kurią socialinei įmonei steigiant darbo vietas ir jas pritaikant prie asmens negalios, būtų skiriama didesnė sutartyje nurodyta avanso mokėjimo suma. Numatoma vietoj 30 proc. avansu mokamos subsidijos sumos mokėti 50 proc., o tarpinio mokėjimo atveju – vietoj 50 proc. subsidijos sumos skirti 30 proc. Skatinama steigti naujas darbo vietas. Nedarbui mažinti SADM skyrė beveik 200 mln. litų – aktyvios darbo rinkos politikai įgyvendinti. Tiek lėšų valstybė skiria pirmą kartą.

Nuo 2011 metų sausio 1 dienos teisę gauti socialinio draudimo našlaičių pensiją turės mirusiojo vaikai ir įvaikiai, kurie iki 2005 metų liepos 1 dienos buvo pripažinti invalidais nuo vaikystės po 18 metų sukakties dienos, tačiau ne vėliau kaip iki dienos, kurią jiems sukako 24 metai, ir jeigu jie nuo pripažinimo invalidais dienos nuolat yra nedarbingi ar iš dalies darbingi.

Priimtas įstatymas, numatantis, kad savivaldybių tarybos savo biudžetų sąskaita galėtų sumažinti socialinio būsto nuomos mokestį arba iš viso nuo jo atleisti, o savivaldybės gyvenamosios patalpos savivaldybės tarybos nustatyta tvarka galėtų būti išnuomojamos ir vienišiems judėjimo negalią turintiems asmenims.

2010 metų birželio 30 dieną Seimas priėmė Valstybinio socialinio draudimo įstatymo pataisas, kuriomis siekiama skatinti darbdavius priimti į darbą patirties neturinčius asmenis, tarp jų ir jaunus, taikant jiems įmokų mokėjimo lengvatas.

Įstatyme nustatyta, kad asmenys, kurie pagal darbo sutartį įsidarbina pirmą kartą ir kurių darbo užmokestis neviršija 3 minimaliųjų mėnesinių algų dydžio, ne daugiau kaip vienus jų darbo metus (skaičiuojant nuo įsidarbinimo pirmą kartą pradžios ir sumuojant darbo laikotarpius) atleidžiami nuo socialinio draudimo mokesčių.

Taip pat nuspręsta įteisinti karių savanorių ir aktyviojo rezervo karių, pašauktų į pratybas, mokymus ar vykdyti tarnybos užduočių, draudimą pensijų ir nedarbo socialiniu draudimu bei įteisinti šeimynos dalyvių draudimą pensijų socialiniu draudimu, ligos ir motinystės socialiniu draudimu.

Sudarytos sąlygas skatinti darbdavius įdarbinti jaunus asmenis, mokant įstatymo nustatytas darbo užmokesčio subsidijas. Padidėjus priemonių, skirtų jaunimo nedarbui mažinti, skaičiui, padidės galimybės pritaikyti priemones konkrečioms jaunų bedarbių problemoms spręsti. Taip pat trumpės jaunimo nedarbo trukmė, nes jaunus bedarbius bus galima greičiau įdarbinti, taikant jiems įdarbinimo rėmimo priemones ir nelaukiant, kol jie taps ilgalaikiais bedarbiais. Palankesnių sąlygų jaunimo nedarbui sudarymas prisidės prie jaunimo emigracijos mažinimo.

Taigi ir krizės sąlygomis, nors ir turint žymiai mažiau pinigų, galima rasti būdų papildomai padėti žmogui.

KGB sostinės taryboje

(*atkelta iš 1 psl.*)

Geros valios Lietuvos valstybės atžvilgiu tame lyg ir nebūta. Trečia, manau, darbui ne operatyvinėje srityje, bet „inžinieriaus su technika“ ir toje pačioje nusikalstamoje organizacijoje tiktų toks palyginimas: kai gauja vagių eina plėšti parduotuvę ar banką, tai su savimi būtinai vedasi seifų atrakinimo specialistą „inžinierių“, kitaip apiplėšimas neįmanomas. Tas meistras nevagia, tik atrakina. Bet ar jis nėra gaujos narys ir gal net svarbiausias? KGB operatyviniai darbuotojai žmones sekė ir suiminėjo, tardytojai suimtuosius kankino, o tokie kaip V.Balakinas reguliavo ir taisė sekimo ir kitokią aparatūrą, be kurios pats sekimas nebūtų efektyvus. Kuo tada jo darbo svarba skiriasi nuo minėto spynų atrakinimo meistro vagių gaujoje? Sutikime – tas pats.

Dar dėl rinkėjų pasitikėjimo. Rinkėjai paprastai balsuoja pagal pasirinktų partijų vadovus ar kandidatų sąrašų lyderius, mažai kreipdami dėmesį į kitų kandidatų pavardes. Taigi ir šiuo atveju už netyčia išrinktą KGB kadrinį karininką atsakomybę turi prisiimti LLRA vadovas V.Tomaševskis. Jo pasiteisinimas, esą visų partijų sąrašuose yra visokių, netinkamas, nes kadrininių KGB karininkų rinkimų kandidatų sąrašuose dar nėra buvę. Jo pasigyrimas, jog LLRA deleguoti žmonės yra patys geriausi, yra netiesa.

Tenka apgailestauti dėl Vilniaus mero R.Aleknos samprotavimų apie sugyvenimą su kagėbistais. Jų dar niekam nepavyko „prisijaukinti“. Buvusių kagėbistų nėra, su tokiais anksčiau ar vėliau susidorojama. Ar jau pamiršome A.Litvinenkos tragediją? Kiek galima lipti vis ant to paties grėblio?

Kita V.Tomaševskio bloko puošmena Olga Gorškova didžiuojasi savo rūpesčiu rusų kultūra ir dėl to esą pelniusi keletą Rusijos ordinų ir oficialių pagyrimų. Bet rusų kultūrą nuo seno Lietuvoje puoselėja visuomeninė organizacija Rusų sąjunga. Kodėl nė vienas šios sąjungos narys negali pasigirti gausia Rusijos ordinų kolekcija? Ar ne politinė veikla Rusų aljanse Rusijos ambasadoje vertinama labiau už kultūrinę? Vis aštresne Lietuvos politinės sistemos problema tampa mažumų politinės partijos, organizuotos tautiniu pagrindu. Tokių Europos Sąjungoje retai pasitaiko. Lietuvoje jos atstovauja ne vietos gyventojų, bet metropolijų interesams. Iš čia ir medalių bei ordinų gausa.

Atrodo, jog laikinoji sostinė Kaunas stengiasi neatsilikti nuo Vilniaus ir meru renkasi jei jau ne KGB, tai bent buvusį aukštą sovietinės milicijos karininką. Beje, į Kauno, kaip ir Vilniaus, savivaldybės tarybą neišrinktas nė vienas buvęs tremtinys, nors kandidatų buvo. Tokios tokelės. Yra dėl ko susimąstyti.

Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos informacija

Dėl Kario savanorio teisinio statuso pripažinimo (po mirties) ginkluoto pasipriešinimo kovoje didvyriškai žuvusiems Lietuvos partizanams turi teisę kreiptis jų šeimų nariai, giminaičiai, buvę bendražygiai, turintys pripažintą rezistencijos dalyvio teisinį statusą, atkurto partizaninio Lietuvos laisvės kovos sąjūdžio apygardos, pasipriešinimo istorijos tyrinėtojai ir kiti garbingai ginkluoto pasipriešinimo kovai neabejingi tautiečiai, kraštiečiai.

Kiekvienoje ginkluoto pasipriešinimo sovietinei okupacijai apygardoje žuvo tūkstančiai Lietuvos partizanų. Šiuo metu dėl kario savanorio teisinio statuso jiems pripažinimo (po mirties) praktiškai nebėra kam kreiptis: daugumos jų patys artimiausi žmonės (tėvai, broliai, seserys) jau yra mirę. Komisija pagal galimybes sudarinėja žuvusių partizanų, dėl kurių niekas nesikreipė, sąrašus ir ateityje inicijuos jiems kario savanorio teisinio statuso pripažinimą (po mirties). Kadangi tai tęstinis procesas, prašoma ir kitus neabejingus tėvynainius prisidėti prie kario savanorio teisinio žuvusiems partizanams įteisinimo.

Dėl Laisvės kovų dalyvio teisinio statuso pripažinimo (po mirties) buvusiems politiniams kaliniams (partizanų ryšininkams, partizanų rėmėjams, pogrindinių organizacijų nariams, kitų pasipriešinimo sovietinei okupacijai akcijų dalyviams), kurie buvo suimti, nuteisti dėl vykdytos rezistencinės veiklos, įkalinti, sugrįžo į Tėvynę, gali kreiptis jų sutuoktiniai, vaikai, vaikaičiai, broliai, seserys, buvę bendražygiai, visuomeninės rezistentų organizacijos. Tai prasmingas būdas pagerbti jau mirusių rezistentų pastangas kovojant prieš Lietuvos pavergėjus.

Dėl tremtinio teisinio statuso pripažinimo raginame kreiptis tremtyje buvusius Lietuvos Respublikos piliečius, dar neturinčius Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos išduoto tremtinio pažymėjimo. Dėl tremtinio teisinio statuso pripažinimo ir tremtinio pažymėjimo gavimo ypač kviečiame kreiptis tremtyje buvusius asmenis, dar nesukakusius pensijinio amžiaus.

Dėl tremtinio teisinio statuso pripažinimo taip pat raginame kreiptis tremtyje gimusius asmenis, jeigu jų gimimo metu tėvai arba bent vienas iš tėvų buvo tremtinys, kuriam tuo metu buvo taikomos specialios įskaitos (komendantūros) sąlygos arba buvo uždrausta grįžti ir gyventi Lietuvoje.

Pažymėtina, kad į tremtinio teisinį statusą taip pat gali pretenduoti asmenys, kurių abu tėvai buvo ištremti, o pretendentai į tremtinio statusą liko Lietuvoje; taip pat asmenys, kurių abu tėvai buvo įrašyti į tremiamųjų sąrašus, o pretendentai į tremtinio statusą šio įrašymo metu buvo nepilnamečiai ir šiuose sąrašuose dėl įvairių priežasčių nefigūruoja.

Pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisija, Gedimino pr. 40/1, 01110 Vilnius. Smulkesnė informacija dėl dokumentų pateikimo teikiama telefonais Vilniuje: **(8 5) 231 4157** (dėl kario savanorio ir laisvės kovų dalyvio teisinio statuso); **(8 5) 231 3012** (dėl tremtinio teisinio statuso).

LPKTS valdybos ir tarybos posėdžiai

(*atkelta iš 1 psl.*)

Filialų pirmininkus prašome patikslinti žinias apie planuojamus regioninius renginius.

Valdyba patvirtino LPKTS Kėdainių filialo pirmininkę Reginą Kuzmienę, Šiaulių filialo naujai išrinktą pirmininkę Valeriją Jokubauskienę.

LPKTS pirmininkas dr. Povilas Jakučionis paaiškino, kad filialams, turintiems juridinį statusą (Vilniaus ir Klaipėdos), reikia parašyti prašymą dėl jų priėmimo į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungą.

Šių metų birželį Berlyne vyksiančiame Inter-Asso kongrese LPKTS atstovaus Vanda Briedienė ir Petras Musteikis.

* * *

Tarybos posėdyje LPKTS pirmininkas Povilas Jakučionis pasveikino TS-LKD Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos narius, išrinktus į savivaldybių tarybas.

Jis aptarė sąjungos organizacinius klausimus ir filialų veiklą. Ne visi tarybos nariai pateikė elektroninio pašto adresus, kuriais būtų galima greitai ir patogiai bendrauti. Pirmininkas sakė, kad pavyko atgaivinti Skuodo ir Lazdijų filialus, tačiau nebeveikia Raseinių, Zarasų, Rietavo, Pagėgių, Ežerėlio (Kauno r.) filialai. Duomenų apie savo veiklą nebeteikia Garliavos, Trakų, Širvintų filialai, todėl LPKTS suvestinės yra netikslios. Yra filialų, neorganizuojančių ataskaitinių susirinkimų. Jis apgailestavo, kad tik penktadalis LPKTS narių moka nario mokestį. Jis ragino pasekti Alytaus, Tauragės, Varėnos, Jonavos filialų pavyzdžiu ir susigrąžinti po 1997 metų išbrauktus LPKTS narius: „Jei kiekvienas filialas susigrąžintų bent po 10 narių, būtų didelė paspirtis“, – sakė P. Jakučionis ir siūlė lanksčiau taikyti nario mokestį – jei žmogus neišgali sumokėti viso mokesčio, galėtų mokėti mažiau.

Pirmininkas priminė, kad filialai nedelstų pateikti žinias apie savo veiklą ir žmones LPKTS 25-mečio proga rengiamos knygos „Laiko atodangos“ 2 daliai, taip pat nepamirštų susitvarkyti filialo archyvą.

Aptartas pasiruošimas LPKTS XVIII ataskaitiniam suvažiavimui, įvyksiančiam balandžio 9 dieną 10 val. (registracija nuo 9 val.) LPKTS salėje, Laisvės al. 39, Kaune. Suvažiavime dalyvauja LPKTS valdybos, tarybos nariai, apskričių koordinatoriai, Revizijos, Etikos ir procedūrų komisijų nariai, filialų pirmininkai ir atstovai (1 iš 85 nario mokestį mokančių narių).

LPKTS atsiliepė į kvietimą susitikti su Kauno savivaldybės švietimo atstovais, istorijos mokytojais aptarti galimybę bendrojo lavinimo mokyklose išsamiau dėstyti tautos pasipriešinimo istoriją, pasitelkus Kauno Rezistencijos ir tremties muziejaus ekspoziciją, parengtomis kilnojamomis parodomis, dalyvauti žygiuose „Partizanų takais“.

LPKTS Alytaus filialo pirmininkė Stasė Tamašauskienė pasakojo apie pasirengimą surengti žygį „Dainavos apygardos partizanų takais“. Džiaugėsi, kad Alytaus rajono savivaldybės Švietimo skyrius prisideda prie renginio organizavimo, moksleiviams parūpins transportą.

LPKTS Jaunesniosios kartos komiteto pirmininkė Dalia Maciukevičienė informavo, kad Jaunesniosios kartos sąskrydis numatomas gegužės 28 dieną Kuršėnuose. Sąskrydis bus skirtas Didžiųjų tautos netekčių metams ir šio sąskrydžio sumanytojo Vidmanto Palujansko mirties metinėms paminėti. Ji paprašė filialus atsivežti savo rajonų tinklinio komandas.

Posėdyje kalbėjo Gintautas Kazlauskas, Dalija Karkienė, Mindaugas Babonas, Vera Macienė, Edvardas Strončikas, Vanda Briedienė ir kiti.

„Tremtinio“ inf.

Ūkio ministras supainiojo interesus

Antradienį Vyriausioji tarnybinės etikos komisija (VTEK) nutarė, kad ūkio ministras Dainius Kreivys, skirdamas europinę paramą mokykloms, kurių rekonstrukcijos darbus turėjo atlikti su jo motina susijusi bendrovė, neįvykdė įstatymuose numatyto reikalavimo – vengti interesų konflikto ir elgtis, kad nekiltų abejonių, jog toks konfliktas yra.

Be to, D. Kreivys nevykdė Viešųjų ir privačių interesų derinimo valstybinėje tarnyboje įstatymo reikalavimų laiku pateikti privačių interesų deklaraciją bei netiksliai nurodė duomenis, dėl kurių galėjo kilti interesų konfliktas.

Komisijos nuomone, D. Kreivys turėjo visas galimybes išvengti interesų konflikto.

„Ministro išleistas įsakymas dėl ES paramos skyrimo buvo neabejotinai palankus, reikšmingas ir siektinas bendrovės „Specializuota komplektavimo valdyba“ ūkinėje veikloje. Ministrui buvo žinoma, kad jo motina yra bendrovės SKV akcininkė, jis pats šioje bendrovėje ėjo atsakingas pareigas – buvo akcininku, direktoriumi, valdybos nariu. Ministras, kaip bendrovės SKV akcininkės sūnus, turi privatų suinteresuotumą sėkminga šios įmonės veikla“, – rašoma VTEK sprendime.

Etikos sargai taip pat pažymėjo, kad faktas, jog bendrovė SKV laimėjo mokymo įstaigų rekonstrukcijos konkursą, buvo paskelbtas viešai, o darbai pradėti vykdyti iki ministrui priimant įsakymą dėl ES paramos skyrimo, tad teiginį, esą ministras nežinojo apie SKV priimtą teigiamą sprendimą, komisijos nariai įvertino kritiškai.

„Aukščiausių šalies valdymo organų nariams turėtų būti taikomi ir aukščiausi elgesio standartai, todėl D. Kreivys, eidamas į ministro pareigas iš verslo sektoriaus, turėjo įvertinti visas interesų konflikto grėsmes, susijusias su buvusiomis pareigomis ir jo ar jam artimų asmenų akcijomis įvairiose įmonėse“, – rašoma VTEK sprendime.

(*keliama į 7 psl.*)

Kelionė į tremtį pėsčiomis

1954 metais jautėsi atšilimas ir sovietų lageriuose – nuo langų nuėmė grotas, numerius, buvo sotesnė „balanda“, už darbą pradėjo mokėti grašius. Sklido gandai, kad bus peržiūrimos politinių kalinių bylos – pirmiausia tų, kuriuos teisė ypatingasis teismas „trojka“, nuteistųjų „mažomis“, iki 10 metų, bausmėmis ir nuteistų nepilnamečių. Jie bus paleidžiami į laisvę. Tuo metu aštuonerius metus „gyvenau“ paskutiniame Omsko lageryje. Visi tų gandų kriterijai atitiko mano bylą, tikėjausi ir aš pakliūti tarp „laimingųjų“. Po kurio laiko mūsų lageryje pradėjo pildytis tie gandai.

Vieną dieną buvo paskelbta, kad mūsų lageryje vyks teismas. Teisė apie 15 žmonių ir paleido į laisvę. Teismas vykdavo kartą arba du per mėnesį. Antroje spalio pusėje grįžęs iš darbo gavau pranešimą, kad rytoj mane „teis“. Nemigo naktį su artimiausiais draugais kalbėjome, kad reikės aplankyti jų artimuosius. Pagaliau apie 10 valandą ryto pašaukė mane į valgyklą – klubą. Visi stalai sustumti į vieną pusę, vienas stalas apdengtas raudona medžiaga stovėjo viduryje, už jo – kelios kėdės „tarėjams“, suolai teisiamiesiems. Tų teisiamųjų – apie 20 žmonių. Prižiūrėtojas pasodino ir mane greta jų. Prie stalo sėdėjo lagerio viršininkas, režimo viršininkas „kūmas“ ir KVČ (kultūros-auklėjamosios dalies) viršininkas. Ant stalo krūvelė aplankų – mūsų bylos. Staiga komanda: „Stot, teismas eina!“ Prižiūrėtojas liepė nusiimti kepures. Nepastebėjau, iš kur išlindo pora nematytų čekistų, liepė sėstis ir prasidėjo teismas.

Pašaukė mane, liepė prieiti prie stalo ir atsakinėti į klausimus: pavardė, vardas, tėvavardis, straipsnis ir kita. Po to „kūmas“, lyg tai advokatas, pradėjo vardyti mano „gerus darbus“: visada viršijau darbo normą ir tvirtai stojau į doros kelią, ir siūlė paleisti į laisvę. „Teisėjas“, pavartęs mano bylą, paklausė, kur mano giminės, tėvai. Atsakiau, kad giminės Lietuvoje, tėvas miręs, o mama – tremtyje. Po teismo visus „išteisintuosius“ nuvedė į KVČ – nufotografavo, paskaitė paskaitą, kaip reikia elgtis laisvėje. Svarbiausia, niekam nepasakoti apie lageryje prabūtą laiką. Paskui davė pasirašyti, kad neturime jokių pretenzijų, liepė eiti į baraką ir laukti, kol iškvies. Po poros dienų pašaukė mane „kūmas“, davė pažymą su nuotrauka, kad esu paleistas iš lagerio ir turiu vykti į Krasnojarską. Paklausiau, kodėl tik pažyma, o ne pasas, ir kodėl į Krasnojarską, o ne į Lietuvą. Atsakė, kad toks yra teismo sprendimas.

Kitą dieną pašaukė mane ir dar vieną lietuvį (pavardės nepamenu) prie vartų, ten „kūmas“ išdavė keliolika uždirbtų rublių, porą forminės duonos kepaliukų, kelias žuvis ir šaukštą cukraus. Lydimi jau neginkluoto prižiūrėtojo nuėjome į geležinkelio stotį. Čia prižiūrėtojas nupirko bilietus: man – į Krasnojarską, jam – į Irkutską, ir susodino į traukinį.

Maždaug po poros parų – jau Krasnojarske. Atsisveikinau su važiuojančiuoju į Irkutską ir jau „laisvas“. Dairiausi ir galvojau, kur eiti, ką daryti. Taip begalvojant prisistatė milicininkas ir paprašė dokumentų. Patikrinęs mano popierius ir išklausęs, paslaugiai nuvedė į netoli stoties esančią spec. komendantūrą. Ten vėl mane apklausė, patikrino dokumentą ir liepė laukti. Po poros valandų grąžino pažymą ir dar vieną pridėjo. Joje buvo nurodyta, kad turiu važiuoti į Razdolnos gyvenvietę. Smulkiai papasakojo, kaip ją pasiekti.

Spalio pabaiga, šalta, ypač naktimis. Laivu Jenisejumi ir Angara pasiekti Razdolnos jau negalima. Vienintelis realus kelias – lėktuvu „kukurūzniku“ iki Matigino apie 300 kilometrų, iš ten – iki Razdolnos apie 30 kilometrų. Nusigavusiam į aerodromą pasakė, kad yra toks reisas, bet nei šiandien, nei rytoj lėktuvas neskris, nes blogas oras. Ten sutikau porą ukrainiečių, kurie taip pat norėjo pasiekti Razdolną. Susidraugavome. Jie sakėsi esą šachtininkai, grįžtą po atostogų, daug pripasakojo apie Razdolną. Taip visi trys laukėme palankaus oro. Baigėsi pinigai, valgiau duoną užgerdamas vandeniu, nakvojau laukimo salėje ant suolo.

Ukrainiečiai pagaliau nusprendė pasiekti Razdolną aplinkiniu keliu, – važiuot traukiniu iki Kansko, o iš ten pėsčiomis iki Razdolno – gal dar kas ir pavėžės. Vienas sakėsi žinąs kelią. Ir aš susigundžiau jų planu.

Po paros – mes jau Kanske. Daug sniego, šalta. Radome valgyklą, užvalgėme karštos sriubos ir išsikalbėjome su vienu vairuotoju, važiuojančiu į „kolchozą“, esantį mums tinkamoje pusėje. Tarp kita ko, tas sunkvežimis buvo varomas ne benzinu, o kūrenamas malkomis, – taip vadinamu garo generatoriumi. Kelionė truko apie 2 valandas. Labai sušalome. Vairuotojas niekuo daugiau mums negalėjo padėti, nes buvo ką tik grįžęs iš armijos ir gyveno pas tetą Dašą. „Kolchoze“ nebuvo nei valgyklos, nei bendrabučio. Patarė eiti pas žmones. Puolėme į pirmą pasitaikiusią trobą prašydami nakvynės ir leisti sušilti. Pasisakėme, kas esame ir kur keliaujame (aš apie save nutylėjau). Pažadėjome susimokėti. Mus priėmė tik antroje ar trečioje didelėje troboje, ant grindų pametė šiaudų, pavalgydino bulvėmis. Šeimininkas papasakojo, kaip keliauti toliau. Susisiekimo tarp „kolchozų“ nėra, važiuojama tik reikalui esant. Ryte vos prašvitus kukliai papusryčiavome, susimokėjome ir leidomės į kelionę.

Jau temstant gerokai pavargę priėjome upę, rodos, Tasiejų. Kitame krante matėme „kolchozo“ gyvenvietę. Nei tilto, nei liepto, tik ant kito kranto – valtis. Pamatėme kitame krante žmogystą, pradėjome mojuoti, šaukti. Mus išgirdo – prašėme valtimi perkelti per upę. Moteris atsakė, kad valtis Karitono, o jis šiandien švenčia „spalines“, atseit girtas. Ji mums patarė eiti pasroviui. Už poros kilometrų rasime druskų sandėlį, ten gyvena sargas, turintis valtį, tai jis mus ir perkels. Visai nusikamavę pasiekėme sandėlį, beldėmės, šaukėme šeimininką. Pagaliau mus išgirdo, priėmė nakvynės. Gyveno sargas su žmona ir vaiku ne ką geriau nei lageryje. Ryte sargas motorine valtimi mus perkėlė į kitą upės krantą.

Keliavome jau smarkiai šąlant iš vieno „kolchozo“ į kitą. Priėjome dar vieną upę, per kurią kėlė gerokai įkaušęs vyras. Valtis svyravo į visas puses.

Pagaliau po savaitės klajonių priėjome „kolchozą“ ant Angaros kranto, kitoje pusėje matėsi Matiginas. Taigi už 30 kilometrų – ir Razdolna. Paskutinę naktį buvome neramūs, svarstėme, ar pasiseks persikelti per Angarą, nes pakraščiai jau sukaustyti ledo, upės viduryje smarki srovė, vanduo lyg drebučiai, vietinių vadinamas „šuga“. Ryte vargais negalais prikalbinome du „kolchoznikus“, kad mus perkeltų. Tų vyrų sumanumo dėka sėkmingai pasiekėme kitą krantą. Prisipažinsiu, buvo labai baisu, visą laiką meldžiausi. Kiek apšilę Matigino valgykloje pravažiuojančio sunkvežimio kėbule pasiekėme Razdolną. Nors labai sušalę, bet buvome laimingi, kad jau baigėsi kelionė pėsčiomis per sniegynus ir upes. Po septynerių su puse metų lagerio taip prasidėjo mano trejų su puse metų tremtis. Grįžau į Lietuvą po 11 metų – 1958-ųjų liepą.

Jonas PAPARTIS

Gerai supratęs komunizmo esmę

Visas pasaulis, patyręs mirtiną kovą su komunizmu dėl Laisvės ir nepriklausomybės, 100-ųjų gimimo metinių proga su meile prisimena Jungtinių Amerikos Valstijų prezidentą Ronaldą Reiganą.

Keičiasi istorijos rūbai, tačiau istorinis atminimas išlieka tik tų pasaulio valdovų, kurie savo gyvenimą paaukojo žmonijos gerovei.

JAV prezidentas Ronaldas Reiganas (1911-02-06–2004-06-07) gavo tarsi antrąjį krikšto vardą – Didysis blogio imperijos Nugalėtojas. Prezidentas gerai suprato komunizmo esmę.

Monsinjoras Alfonsas Svarinskas

Sovietiniuose lageriuose buvome suskaičiavę per 30 tautybių. Dauguma žmonių buvo išsilavinę ir visi vieningai pripažinome (ir rusų pravoslavai), kad tuo metu pasaulyje dirbo ir kovojo dvi nepralenkiamos asmenybės: popiežius Jonas Paulius II ir JAV prezidentas Ronaldas Reiganas. Popiežius Jonas Paulius II kiek galėdamas padėjo savo tėvynei Lenkijai, Lietuvai ir visam pasauliui nugalėti komunizmą. Greitai jis bus paskelbtas Palaimintuoju.

Politiniai kaliniai pripažino keturis pasaulinio masto diplomatinius veikėjus: JAV prezidentą Ronaldą Reiganą, Jungtinės Karalystės ministrę pirmininkę Margaret Tečer, Prancūzijos prezidentą Fransua Miteraną ir Bavarijos ministrą pirmininką Francą Jozefą Strausą. Visi kiti Uralo kaliniams buvo tik diplomatai – amatininkai.

Uralo sovietų lageriuose švęsdavome JAV prezidento R. Reigano ir akademiko A. Sacharovo gimtadienius. Šventėje galėdavo dalyvauti tik tame barake gyvenantys politiniai kaliniai. Buvome persekiojami, ypač stipriai sovietų lyderio M. Gorbačiovo laikais.

Švęsdami JAV prezidento R. Reigano arba akademiko A. Sacharovo gimtadienį, mes, grupelė politinių kalinių, susirinkę išsivirdavome po pusę aliuminio puslitrinio puodelio prastos gruziniškos arbatos. Vienas iš dalyvių pasakydavo trumpą, audringą žodį jubiliato adresu ir pasiryždavome jų pavyzdžiu tęsti savo šventą Laisvės kovą.

M. Gorbačiovo laikais lageryje televiziją leisdavo žiūrėti tik dvi valandas. Valdymo pultas buvo lagerio sargybos būstinėje. Valdiškomis televizijos laidomis mažai kas domėjosi. Vieną kartą buvo pranešta, kad per televiziją bus rodomos M. Gorbačiovo ir R. Reigano kalbos. M. Gorbačiovas tuomet pasakė, kad karo atveju Sovietų sąjunga raketomis užmėtys pasaulį. JAV prezidentas R. Reiganas nė vienu žodžiu neužsiminė apie karą. Kalbėjo tik apie šv. Kalėdų papročius Jungtinėse Amerikos Valstijose. Didžiojo pasaulio politiko R. Reigano kalba visus nustebino ir dauguma nuoširdžiai plojo, nors KGB agentai stebėjo politinių kalinių nuotaikas.

1987 metais atvažiavęs į Maskvą R. Reiganas parodė ypatingą asmeninės drąsos pavyzdį – į JAV ambasadą sukvietė daugelio sovietų pavergtų tautų atstovus – disidentus, tarp jų ir kelis lietuvius. Tai turbūt buvo pirmas ir paskutinis diplomatijos istorijoje atvejis, kai į Maskvą atvažiavęs užsienio svečias – prezidentas susitiko su prieš bolševikus kovojančios aktyvios opozicijos atstovais.

Bolševikų lageriuose praleidau 22 savo gyvenimo metus. Mane teisė penkis kartus ir ruošė šeštą teismą, kad iš lagerio niekada neišeičiau. Stalino laikais baigusį kalinimo laikotarpį mane iškviesdavo į sargybos būstinę ir KGB paskaitydavo naujai skirtą bausmę. Tuo metu baudžiamieji organai mane pripažino ypač pavojingu recidyvistu, o į pastabas, kad politiniai kaliniai negali būti recidyvistai, nekreipė jokio dėmesio. Pagal šį nusiteikimą man pritaikė ypač sunkias gyvenimo sąlygas specialiajame kalėjime.

Iš M. Gorbačiovo nagų ištraukė prezidentas R. Reiganas. Buvau sovietų valdžios ištremtas iš Sovietų sąjungos ir per Lietuvą patekau į Vakarus. Buvo likę kalėti dar treji su puse metų.

(keliama į 7 psl.)

Stanislovas ABROMAVIČIUS

Partizanų tėvo Simano Lukšos žūtis

Prienų rajono Veiverių valsčiaus Juodbūdžio kaimo ūkininkų Simano (1864–1947) ir Onos (1886–1966) Lukšų bei jų sūnų gyvenimo istorija daugeliui žinoma. Partizanų Juozo-Skirmanto (1921–1951), Stasio-Juodvarnio (1926–1947), Jurgio-Piršlio (1920–1947), Antano-Arūno, gimusio 1923 metais, rėmėjo Vinco (1905–1993), jų Motinos Onos gyvenimo epizodai aprašyti knygose, moksliniuose veikaluose, chrestomatiniame rezistencijos kovos šaltinyje – Juozo Lukšos-Daumanto knygoje „Partizanai“. Deja, kiek mažiau žinomas tėvo Simano Lukšos gyvenimas ir žūtis nuo sovietinių karių ir stribų rankų...

Lukšų šeima gyveno gražiame vienkiemyje: aplink pievos, kiek toliau Mozūriškių miškas, kelios dešimtys hektarų dirbamos žemės. Iš pirmos santuokos su Marija Valentaite Simanas sulaukė Vaikų: Marijos (1898–1994), Angelės (1900–1930) ir Vinco. Po žmonos Marijos mirties, antroje santuokoje su Ona Vilkaite Simanas sulaukė: Jurgio, Juozo Albino, Antano ir Stasio. Tėvas buvo ramaus būdo ūkininkas. Vaikus leido į Veiverių progimnaziją. Jaunesnieji sūnūs, baigę Kauno „Aušros“ gimnaziją, siekė aukštojo mokslo – studijavo Kauno Vytauto Didžiojo universitete, kol 1944 metų vasarą sugrįžo sovietų okupantas...

Nelaimių buvo ir anksčiau, tačiau tas lemtingas rytas šeimai atnešė neišdildomo skausmo ir kančios...

1947 metų birželio 13-ąją, 4 valandą ryto, dvi NKVD kareivių mašinos puolė Lukšų sodybą ir kulkosvaidžio serija nušovė ten besislapstantį sūnų Jurgį. Slėptuvė buvo sodybos klėtyje, tad pamatęs kareivius, Jurgis traukėsi į Mozūriškių mišką, tačiau kulkosvaidžio serija pavijo rugių lauke... Jurgis gulėjo kraujo klane, žuvo iš karto...

„Kieme pilna kareivių ir Veiverių stribų. Į kiemą išvaryti visi šeiminykščiai ir kaimynas Tūtlys (Marijos Lukšaitės vyras)... Atpažinti žuvusįjį atitempė ir tėvą Simaną. “Ar čia tavo sūnus?“ Aštuoniasdešimt ketverių tėvas sukrėstas: jo sūnus nužudytas... O gal tai jo brolis, nužudytas jaunystėje prie Veiverių – Simanas Lukša jau pats nežinojo, kur baigiasi ir kur prasideda tikrovė...“ (K. Kasparas, V. Vitkauskas). Stribai ir kareiviai tai palaikė išsisukinėjimu, seną žmogų mušė ir murgdė sūnaus kraujo klane. Žaizdos ir sumušimai buvo sunkūs, tėvą teko nunešti į trobą ir paguldyti į

Simanas Lukša. Apie 1946 metus

lovą. Tuos kelis mėnesius sveikata negerėjo. Simanas Lukša mirė spalio 12 dieną nuo sumušimo taip ir neatgavęs nuovokos... Žinoma, Simano mirties liudijime tikrosios mirties priežasties gydytojai neužrašė. Savųjų prie jo karsto nebuvo, tik žmona Ona. Vėliau moteris paliko namus ir slapstėsi, nes sūnūs partizanai buvo žuvę, kentėjo lageriuose ar tęsė rezistencinę kovą.

1947 metų rugsėjo 12 dieną Kazlų Rūdos miškuose, dengdamas partizanų atsitraukimą nuo sovietų kareivių, žuvo jaunėlis sūnus Stasys Lukša. Kur užkasti palaikai – nežinoma. Apie Juozo ir Antano Lukšų kovą daugiau iš mūsų žinome...

Štai ką pasakojo dabar Alytuje gyvenantis Algimantas Tūtlys – vyriausias Marijos Lukšaitės-Tūtlienės sūnus:

„Labai gerai prisimenu Simaną Lukšą, nes tai mano mielos mamos tėtis. Taigi tai mano senelis. Jis gyveno Juodbūdžio kaime, aš – Mozūriškių, tačiau buvome artimiausi kaimynai. Paauglystėje kartu su seneliu teko ir karves paganyti. Gerai jį pažinojau.

Kai 1947 metų vasarą įvyko Lukšų šeimos tragedija, man buvo aštuoniolika metų. Mokiausi Veiverių gimnazijos priešpaskutinėje klasėje. Taigi senelio šeimos tragediją teko sąmoningai ir giliai išgyventi. Mano atmintyje tai išliko visam gyvenimui.

Tragedijos rytą pažadino kulkosvaidžio salvės. Nors man, karo laikų vaikinui, tai nebuvo naujiena, tačiau šį kartą atrodė, kad tai vyksta čia pat kieme. Šaudymui nurimus išėjau iš klėties, kurioje miegodavau vasaromis. Kai gydėsi po sužeidimo, dažnai kartu su manimi klėtyje ilsėdavosi ir partizanas Stasys Lukša-Juodvarnis. Taip pat ir Jurgis Lukša-Piršlys. Kartą tik su kojinėmis dėdė Jurgis išbėgo į greta esantį mišką, nes mūsų mama, tomis naktimis eidavusi sargybą, pranešė, kad ateina enkavėdistai.

Tą lemtingą rytą išėjęs į kiemą greitai supratau, kas vyksta. Netrukus atėjo keli stribai ir kareiviai. Jie išsivedė mano tėtį Praną Tūtlį Lukšų ūkio link. Netrukus tėtis grįžo ir pranešė baisią, liūdną žinią – nušovė Jurgį. Jis guli kraujo klane rugiuose, prie kluono. Tėtį tada išvedė, kad patvirtintų nužudytojo asmenybę.

Aš į Lukšų sodybą išdrįsau nueiti tik po poros dienų, kai stribai baigė plėšti ūkį ir išsidangino į Veiverius. Aprimus pavojui su mama nuėjome į Lukšynę – jos tėviškę. Vaizdas buvo kraupus – Jurgio žūties vietoje juodavo sukrešėjusio kraujo liekanos. Jo kūną išsivežė stribai. Visų pastatų durys atviros, jas girgždino vėjas. Pasitiko močiutė Ona Lukšienė. Ji be perstojo verkė. Pasakojo, kad stribai elgėsi žiauriai, mušė dėdę Vincą ir senelį Simaną, nes jis nuvestas prie nužudyto sūnaus Jurgio sukniubo ir neatsakė į stribų klausimus. Močiutė Ona taip pat papasakojo, kaip stribai, baigę egzekuciją, į „polutorkę“ įmetė Jurgelio palaikus, greta įsodino ūkio šeimininką vyriausią brolį Vincą ir išsivežė neaišku kur ir kuriam laikui. Vincas vėliau buvo išvežtas į Vorkutos lagerius, iš Sibiro grįžo gal po 10 metų.

Nors mes atėjome vidurdienį, senelis gulėjo lovoje ir dejavo. Atrodė, kad jis mato tik viena akim, nes kita buvo užmerkta, užtinusi mėlyne.

Senelis Simanas taip ir nepasveiko. Jis nuolatos gulėdavo, prakalbinti buvo sunku. Kartais klaikiai šaukdavosi savo sūnų... Vasarai baigiantis senelio jėgos visai pasibaigė, vieną rytą nebepabudo. Laidotuvės – be galo liūdnos. Šalia karsto nebuvo artimųjų. Karstas, kuriame senelis Simanas gulėjo pašarvotas, buvo skirtas ne jam, o sūnui Jurgiui. Tai mažai kas žinojo, kad, Jurgiui žuvus, mes nutarėme sukalti karstą, nes tikėjomės sužinoti, kur stribai užkas Jurgio palaikus ir juos perlaidoti karste, kaip dera žmogui – krikščioniui. Tačiau Veiverių stribai sugebėjo palaikus paslėpti. Tas karstas, pagamintas meistro A. Jurkšos, buvo saugomas mūsų namuose, prie kluono esančiame maniežo pastate po šiaudais. Nors būdavo daug kratų (o dar daugiau baimės, jeigu ras stribai), tačiau karstą pavyko išsaugoti, ir į jį atgulė senelis Simanas.

Simaną Lukšą garbingai palaidojome Veiverių kapinėse. Prie paminklo dabar siūbuoja sūnaus Antano pasodinta sidabrinė eglė. Papūtus vėjeliui ji ošia, šlama, primindama seneliams Onai ir Simanui apie jų sūnų Jurgio, Juozo ir Stasio žūtį vardan Lietuvos laisvės“.

Antanas Lukša prisimena, kad 1947 metų liepos 14 dieną po jo apklausos, motiną Oną Lukšienę įvedė į Kauno MGB rūmuose buvusį kalėjimą. Argi gali būti didesnis cinizmas Motinos atžvilgiu?..

Atvedė tada sūnų Antaną sudaužytą per tardymą, sukaustytą grandinėmis, spaudžiančiomis rankas. „Sapnavau tą naktį brolį Jurgį, pakabintą klojime už kojų, ir kažkas lupa jam odą... Ir tai sakiau Mamai. Ji kurį laiką žiūrėjo į grandines, paskui pasakė, kad Jurgio nebėra... nušautas, o tėvelis stribų ir kareivių labai sumuštas, kažin ar išgyvens. Susmukau ant betono grindų, mane ištempė atgal į rūsį“, – prisiminė LPKTS valdybos pirmininkas Antanas Lukša, paklaustas, kada sužinojo apie tėvelio sužalojimą. Nuteistas 25 metams lagerio ir 5 metus tremties, partizanas Antanas Lukša-Arūnas politinio kalinio kelią ėjo Komijos, Taišeto, Kolymos lageriuose ištisus dešimtį metų. Motina po tėvo mirties slapstėsi, trys broliai žuvo, jiedu su Vincu kentėjo lageriuose.

Tokia keturių partizanų Tėvo, nužudyto okupantų ir jų talkininkų, trumpa žūties istorija. Nenorėjau, kad šis paliudijimas nukeliautų į nežinomybę.

Sveikiname

Jubiliejaus proga sveikiname **Vytautą ARŽUOLAITĮ**

Susitaikyk su tuo, kas praėjo,
Ir su tuo, kas daugiau nebegrįš...
Bet dar tolimos erdvės skaidrėja,
Dar vis šviečia toli spindulys.
Tie metai skubėjo lyg vėjai benamiai –
Vaikystė, jaunystė, branda...
Pavasario saulė tikrai dar sušildys
Sava gaivalinga šviesa.

Ilgų gyvenimo metų, sveikatos linki

LPKTS Rokiškio filialas

* * *

Tauro apygardos Geležinio Vilko ir Vytauto rinktinių partizanų ryšininkę, buvusią politinę kalinę, Tauro apygardos partizanų ir tremties muziejaus įkūrėją **Aldoną VILUTIENĘ** gražios sukakties proga sveikina ir Dievo palaimos, sveikatos, ilgiausių metų linki bendražygiai, draugai, bendradarbiai –

Marytė Ramoškienė, Janina Miliauskienė, Janina Gurevičienė, Julija Stankevičienė, Marijampolės Tauro apygardos partizanų ir tremties muziejaus darbuotojai, LPKTS valdyba

Dėkojame paaukojusiesiems Vytauto Juodsnukio knygos „Suvalkijos partizanų takais“ antros dalies leidybai:

Jonui Vytautui Žibui – 100 litų,
Vaclovui Petrauskui – 100 litų,
Zenonui Čerkauskui – 100 litų,
Zigmantui Samiui – 100 litų,
Bronislavui Algimantui Lelešiui – 600 litų.

LPKTS valdybos pirmininkas Antanas Lukša

Puikios Kauno vienuoliktokų istorijos žinios

Kiekvienas, besidomintis praeitimi, stengiasi kuo daugiau apie ją sužinoti, nes istoriją išmanantis žmogus geriau suvokia ir šių dienų pasaulį. Statistika rodo, kad didžiausią Vytauto Didžiojo karo muziejaus lankytojų dalį sudaro moksleiviai, todėl Edukacijos ir informacijos skyriaus vedėja Regina Rajeckienė, ekskursijų vadovai Edvinas Vaidotas, Mindaugas Grigonis ir viešųjų ryšių specialistas Laurynas Tamulynas Kauno miesto gimnazijų ir vidurinių mokyklų 11 klasių mokiniams surengė istorijos žinių konkursą „Vytauto Didžiojo karo muziejui 90 metų“. Mokykla, nusprendusi dalyvauti šiame konkurse, turėjo suburti keturių vienuoliktokų komandą. Konkurso organizatorių tikslas buvo paskatinti 11 klasių mokinius domėtis 18–20 amžiaus Lietuvos istorija, Vytauto Didžiojo karo muziejaus istorija ir eksponatais, to laikotarpio karyba, įvykiais ir istorinėmis asmenybėmis, pristatyti namuose parengtas kūrybines užduotis. Konkursą vertino 5 narių komisija – Vytauto Didžiojo karo muziejaus darbuotojai.

Istorijos žinių konkurso „Vytauto Didžiojo karo muziejui 90" I vietos laimėtojai Kauno „Saulės" gimnazijos komanda Artūro Užgalio nuotr.

2011 metų vasario 25 ir 26 dienomis vykusiuose atrankiniuose turuose varžėsi aštuoniolika Kauno miesto gimnazijų ir vidurinių mokyklų 11 klasių komandų. Į finalą, surengtą kovo 1-ąją, pateko šešios komandos. Finalininkų laukė 5 užduotys: parodyti namuose parengtą kūrybinę užduotį „Aš ir muziejus po 90 metų“, suskirstyti eksponuojamus ginklus pagal jų atsiradimo laikotarpį, žaibo turnyras, išsamiai atsakyti į pateiktus, vėliau ir į papildomus klausimus paaiškėjus, kad dvi komandos surinko vienodą balų skaičių. Po finalinio turo buvo paskelbti nugalėtojai. Pirmos vietos diplomą pelnė Kauno „Saulės“ gimnazijos komanda – mokiniai Ona Peičiūtė, Marius Matijošaitis, Karolius Juškevičius, Martynas Dobrovolskis, mokytojas Remigijus Danielius. Antrosios vietos diplomas buvo įteiktas Kauno Juozo Gruodžio konservatorijos komandai – mokiniams Marijai Bacytei, Justui Čeponiui, Dovydui Jokubauskiui, Ignui Melnikui, mokytojai Eliutei Malinauskienei, trečiosios vietos – Kauno Jono Jablonskio gimnazijos komandai – mokiniams Juliui Bendikui, Eglei Tamulytei, Justinai Tulaitei, Deividui Valotkevičiui, mokytojai Beatričei Bučiūnienei. Konkurso metu mokiniai parodė puikias istorijos žinias ir buvo apdovanoti specialiais rėmėjų įsteigtais prizais.

Prizus istorijos žinių konkurso dalyviams įsteigė Vytauto Didžiojo universiteto Humanitarinių mokslų fakultetas, Lietuvos kariuomenės karinės oro pajėgos, Lietuvos kariuomenės specialiųjų operacijų pajėgos, Lietuvos kariuomenės divizijos generolo Stasio Raštikio puskarininkių mokykla, Lietuvos kariuomenės Juozo Vitkaus inžinerijos batalionas, Lietuvos krašto apsaugos savanorių pajėgų antroji rinktinė, Kauno įgulos karininkų ramovė, Kauno apskrities vyriausiasis policijos komisariatas, Lietuvos kariuomenės dr. Jono Basanavičiaus karo medicinos tarnyba, Kauno valstybinis muzikinis teatras ir, žinoma, Vytauto Didžiojo karo muziejus. Nuoširdžiai dėkojame visiems istorijos žinių konkurso dalyviams, jų mokytojams ir rėmėjams.

Regina RAJECKIENĖ

Žiemos labdaros akcija „Tremtinių namuose“

Vasario 8 dieną pravėrėme „Svarainio“ labdaros skrynią. Nors ir kukliai, tačiau iš visos širdies padovanojome ypatingą šventę 73 seneliams iš specialiųjų globos namų „Tremtinių namai“ Vilniuje.

Renginį pradėjome mūsų bičiulių Lauritos ir Martyno – šaunaus folklorinio dueto, turinčio nemažą sceninę patirtį, koncertu. Šilta ir graži pradžia paskatino senelius prisijungti prie gražios liaudies dainų pynės, pažadinti gyvą istoriją, nupintą tikrosiomis vertybėmis, atėjusiomis iš praeities, tačiau gyvomis ir šiandien tiek senelių, tiek mūsų širdyse. Programą praturtino senieji instrumentai: būgnas, dūdmaišis, lumzdelis, kanklės. Neapsiribojęs dainomis, Laurita ir Martynas užvedė šokius, prie kurių seneliai mielai prisijungė. Koncertą užbaigė senelių dainos, dainuotos gimtinėje, tremtyje, neužmirštos ir dabar.

Popietė „Tremtinių namuose“ Kristinos Danienės nuotr.

Renginį pratęsė Ieva ir Aušra. Merginos pasakojo apie arbatos gamybos procesą ir jos gėrimo tradicijas Kinijoje. Į specialius indelius jos pilstė arbatą ir ragino ragauti. Taip pat vaišino Vyrenijaus pagamintais saldėsiais.

Pasivaišinus, senelius sukvietėme prie didelio bendro stalo, kur visi kartu mokėmės pasigaminti sveikatinantį receptą pagal Tibeto mediciną. Kiekvienam seneliui iš anksto paruošėme jo vardu dekoruotą akmenėlį. Nuoširdžiai dėkojame „Sos kaimo“ ir Valdorfo darželio „Pasaka“ vaikučiams už senelių vardais ir linkėjimais dekoruotus akmenukus. Seneliai ieškojo ne tik savo vardais dekoruotų akmenėlių, bet nešė juos ir savo draugams, nepajėgiantiems dalyvauti renginyje. Akmenėliais visi drauge trynėme riešutus, sėklas, maišėme juos su medumi, rožių vandeniu, sezamo aliejumi. Taip kiekvienas senelis pasidarė pilną indelį sveikatinančio mišinio, padėsiančio atstatyti jėgas kiekvieną dieną.

Po šventės aplankėme sunkiai sergančius, negalėjusius dalyvauti šventėje. Eidamos iš kambario į kambarį ir dalydamos lauktuves, kiekvieną kalbinome, klausėmės istorijų, pasakojimų, žiūrėjome gyvenimus menančias nuotraukas. Seneliai – be galo svetingi. Vos tik užėjus apgaubdavo dėmesiu, džiaugsmu ir švytėjimu, nepaisant jų negalių. Sužavėjo mokėjimas kambariuose susikurti šiltą, kiekvienam savo namus primenančią aplinką ir begalinį jaukumą: apmegztą, išsiuvinėtą ar kaip kitaip dekoruotą...

Antrą dieną senelius sukvietėme susipažinti su mandalomis. (Mandala – tai simetriška centruota geometrinė kompozicija, simboliškai vaizduojanti visatos ar žmogaus vidinę psichologinę tvarką.) Papasakojome apie mandalų kilmę, istoriją, simboliką, reikšmę, rūšis ir piešimo būdus. Vėliau visi buvo pakviesti tiesiog atsipalaiduoti ir panirti į mandalų spalvinimo pasaulį. Nustebino tai, kad labai noriai mandalas spalvino vyrai.

Senelių dar laukia išvyka į kino teatrą „Pasaka“, tik laukiam šiltesnių orų. Įsitikinome, kad Gerumo, Šilumos ir norinčiųjų tuo dalytis yra tikrai daug. Tai rodo, kad einame teisingu keliu, ir skatina dirbti toliau... Padovanoję seneliams dvi nekasdieniškas dienas, iš jų parsivežėme taip pat labai daug: šiltų žodžių ir jausmų, tikro nuoširdaus bendravimo, užsidegimo, patirties, įvairiausių istorijų ir kupinas širdis begalinio džiaugsmo duoti... O kiek duosi, tiek priims jų didelės, daug patirties, džiaugsmų ir likimo smūgių sutalpinusios širdys. Juk gerumo ir meilės per daug nebūna...

Aurelija MARTŪNIENĖ

Per tremtį – į Lietuvos laivyną

1948 metų gegužės 22 dieną mane dvylikametį ištrėmė į Krasnojarsko kraštą. Tremtyje išlaikiau savo trijų nedarbingų asmenų šeimą. Pensijų tuomet nemokėjo. Tai tęsėsi apie septynerius metus, kol brolis, buvęs partizanas, sugrįžo iš lagerio ir perėmė darbų naštą, o man liepė mokytis.

1958 metais paleido iš tremties, bet be teisės sugrįžti į Lietuvą. Todėl tais pačiais metais, jau pasiruošęs egzaminams, įstojau į upeivystės mokyklą Komijoje, 1962 metais baigiau 2-uoju šturmanu. 1963 metais pradėjau dirbti laivo kapitonu Užpoliarėje, Pečioros upės–Barenco jūros baseine.

Buvau aktyvus racionalizatorius – įdiegiau laivų apšildymą oro kondicionavimo sistema bei savarankišką ledo gamybos įrangą žvejybos laive. Pateikiau ir daugiau pasiūlymų, visus juos įgyvendinau. Taip kiek galėdamas garsinau lietuvio vardą svetimoje šalyje.

1990 metų kovo 11-ąją Pečioros televizija pranešė: „Lietuva paskelbė nepriklausomybę“. Nudžiugęs pradėjau ruoštis į Tėvynę. Laivyno vadai – vietiniai rusai reagavo įvairiai: vieni laikėsi santūriai, kiti palydėjo mane į traukinį ir palinkėjo sėkmingai kurti naują Lietuvą.

1990 metų pavasarį apsigyvenau Kaune, aktyviai įsitraukiau į Sąjūdžio veiklą. Dar Komijoje žvejybos laive įdiegtą ledo gamybos technologiją parvežiau į Lietuvą ir užpatentavau. 2000 metais Klaipėdoje buvo įkurtas Jūrų kapitonų klubas. Tapau vienu iš pirmųjų jo narių. Mat norėjosi įdėti savo įnašą. Parengiau Jūrų kapitonų klubo nario pažymėjimo pavyzdį, vėliau paruošiau Jūrų kapitonų klubo nario ženklo projektą ir eksperimentinį jo pavyzdį. Pirmoji pagamintų ženklų serija sulaukė gero įvertinimo. Klube yra įregistruoti ir kiti mano pasiūlymai: kepurės kokarda, odinė striukė su antpečiais, vasarinis paradinis kostiumas (dabar saugomas Lietuvos jūrų muziejuje).

Neabejotina, kad kapitono išvaizda disciplinuoja įgulą ir reprezentuoja patį laivą bei laivyną, todėl jūreivišką uniformą papildžiau dar vienu atributu, nebuvusiu kataloge, – patentuotu uniforminiu diržu su sagtimi.

Susisiekimo ministro Eligijaus Masiulio 2010 metų rugsėjo 4 dienos įsakymu Nr. 3-600 pavesta į civilinio jūrų laivyno uniformą įdiegti jūreivišką diržą su tautine simbolika ant sagties.

Antanas BUNEVIČIUS

Gerai supratęs komunizmo esmę

(*atkelta iš 4 psl.*)

1989 metais, jau ištremtas iš Sovietų sąjungos, aplankiau buvusį JAV prezidentą R. Reiganą Los Andželo viešbutyje ir padėkojau už išgelbėjimą. Mane gynė Oregono miesto 48-oji tarptautinė amnestijos grupė ir prašė prezidentą R. Reiganą, prieš jam išvykstant į Maskvą, mane išvaduoti. Prezidentas R. Reiganas šį prašymą įvykdė. Kartu su prezidentu R. Reiganu kabinete, dar buvo pagyvenęs valstybės tarnautojas, pokalbyje nedalyvavęs, ir jauna mergina – sekretorė, ketvirtos kartos lietuvaitė. Mane į susitikimą atlydėjo JAV lietuvių veikėja Angelė Nelsienė su vyru. Ši ponia jaunai merginai padovanojo didelę lietuvišką lėlę. Mergina džiaugėsi lėle turbūt ne mažiau kaip aš išvažiuodamas iš bolševikų lagerio. Per pusę valandos trukusį vizitą prezidentui R. Reiganui papasakojau daug dalykų... Sakiau, kad už tai, jog prezidentas R. Reiganas iškėlė bolševikų politinių kalinių ir pavergtų tautų reikalą iki aukščiausio JAV politikos lygio, Maskvoje Didžiajam Prezidentui bus pastatytas paminklas.

Gavau dovanų – knygų ir albumų. Šis apsilankymas pas prezidentą R. Reiganą liko atmintyje visam gyvenimui.

Vėliau turėjau progos keletą kartų aplankyti didžiulį muziejų, įkurtą prezidento R. Reigano garbei. Paskutinį kartą lankiausi 2010 metų kovo pradžioje. Tame muziejuje eksponuojama mano paskutinio lagerio kalinio uniforma ir nuotraukos. Kartą muziejaus direktorius R. Duke Blekvudas parodė balną, prezidentui R. Reiganui padovanotą M. Gorbačiovo. Tada man kilo viena juokinga mintis ir pasakiau, kad balnas yra vogtas ir todėl netinkamas laikyti šiame garbingame muziejuje. „Iš kur Jūs žinote?“ – paklausė. Atsakiau, kas apie tai rašė mūsų spauda, o pasaulio masinės informacijos priemonės šį faktą nutylėjo, nes M. Gorbačiovas buvo vienas iš didžiųjų valstybių vadovų. Tada jie pakėlė balno atlošą – o po juo didelėmis raidėmis buvo parašyta „MEXICO“. Direktoriui sakiau, kad aš galėčiau būti „rusų reikalų specialistas“. Visi smagiai juokėsi.

Monsinjoras Alfonsas SVARINSKAS

Ūkio ministras supainiojo interesus

(*atkelta iš 3 psl.*)

Prezidentės Dalios Grybauskaitės atstovas spaudai Linas Balsys naujienų portalui „Delfi“ teigė, kad šalies vadovė etikos sargų išvadų nekomentuoja, nes „jos kalba pačios už save“.

Primename, kad Prezidentė Dalia Grybauskaitė yra pareiškusi nepasitikėjimą ūkio ministru D. Kreiviu. Anot šalies vadovės, nėra gerai, kai ministras sėdi ant dviejų kėdžių. Taip ji įvertino faktą, jog prieš tapdamas ministru D. Kreivys savo įmonę perdavė motinos globai.

Skandalas kilo, kai žiniasklaida paskelbė, kad D. Kreivio motinos Florentinos Kreivienės iš dalies valdomai bendrovei „SKV“ ir bendrovėms „Dalsta“ bei ir „Bikusta“ skirta maždaug 6 mln. litų Europos Sąjungos lėšų.

Tą pačią dieną D.Kreivys parašė atsistatydinimo pareiškimą.

„Tremtinio“ inf.

Skelbimai

Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienos – Kovo 11-osios renginiai Kaune

10 val. šv. Mišios Šv. Mykolo Arkangelo bažnyčioje.

11.30 val. varpų muzikos koncertas Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje.

12 val. iškilmingas minėjimas, Vyčio Kryžiaus ordino vėliavos pakėlimo ceremonija, gėlių padėjimas prie paminklų Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje.

12.40 val. akcija „Laisvės aitvarai“ Vienybės aikštėje.

13 val. šventinis koncertas Vytauto Didžiojo karo muziejaus sodelyje. Dalyvauja grupė „Thundertale“.

Kviečiame aktyviai dalyvauti.

Kovo 12 d. (šeštadienį) 10 val. Šiluvos Švč. Mergelės Marijos Gimimo bazilikoje vyks šv. Mišios Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo dienai atminti. Melsimės už Lietuvos politinius kalinius, tremtinius bei paaukojusiuosius gyvybę už mūsų demokratinį gyvenimą. Prisiminsime žuvusius kovose už Lietuvos laisvę, žiaurų gyvenimą tremtyje, sovietų Lietuvoje.

Informacija teikiama tel. **8 686 99 840 Algis Daniusevičius.**

Prašymas

Prašau visų Lietuvos patriotų, kuriems šventas žuvusių mūsų tėvų, brolių ir seserų atminimas, materialiai paremti knygos „Suvalkijos partizanų takais“ antrosios dalies išleidimą. Tai yra kruvinos lietuvių partizanų kovų istorijos pirmosios dalies, Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos išleistos 2000 metais, tęsinys, apimantis 1948–1955 metus.

Knygos išleidimui aukojamas lėšas prašyčiau įnešti į Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Kaune, Laisvės al. 39, atidarytą sąskaitą Nr. **LT86 4010 0425 0156 6754 (LTL). AB DnB NORD banko Kauno skyrius.**

Vytautas JUODSNUKIS, knygos autorius

Užjaučiame

Nuoširdžiai užjaučiame LPKTS Kauno filialo narę Donelę Ambrozaitytę-Paknienę ir jos šeimos narius dėl mylimo brolio

Algimanto Ambrozaičio

mirties.

LPKTS Kauno filialas

Padėka

LPKTS Radviliškio filialo vardu dėkoju buvusiems tremtiniams, politiniams kaliniams, Laisvės kovų dalyviams ir visiems radviliškiečiams, balsavusiems už mūsų kandidatus į rajono savivaldybės tarybą. Dėkoju už suteiktą galimybę dirbti dėl savo miesto ir rajono gerovės. Stengsimės pateisinti Jūsų pasitikėjimą.

Pagarbiai –

LPKTS Radviliškio filialo valdybos pirmininkė Stasė JANUŠONIENĖ

Kovo 19 d. (šeštadienį) 11 val. Kauno įgulos karininkų ramovės III a. (Mickevičiaus g. 19, Kaune) įvyks Tauro apygardos partizanų ataskaitinis susirinkimas. **10 val.** registracija.

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Jonas Mindaugas Keleris
1934–2011

Gimė Šakių r. Aleksandravos k., augo du broliai ir sesuo. 1945 m. buvo ištremti į Tadžikiją, Kuibyševo r. Išmoko dirbti traktoriumi, vėliau dirbo vairuotoju. 1956 m. grįžo į Lietuvą. Vedė Antaniną Remeikytę, apsigyveno Jurbarke. Dirbo vairuotoju, vėliau suvirintoju gelžbetonio gamykloje.

Palaidotas Kidulių kaimelio kapinaitėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną ir seserį su šeima.

LPKTS Jurbarko filialas

Algis Ladiga
1922–2011

Gimė Biržų aps., Vabalninke, generolo Kazimiero Ladigos šeimoje. Baigęs gimnaziją mokslą tęsė kunigų seminarijoje. 1948 m. iš paskutinio kunigų seminarijos kurso buvo ištremtas į Tiumenę, Irkutsko sritį. Dirbo įvairius darbus. Tremtyje vedė bendro likimo draugę. Po 10 m. tremties grįžo į Lietuvą, apsigyveno Anykščiuose. Buvo gabus skulptorius. Jo rankomis padarytas ne vienas paminklas liudija Algio Ladigos sumanumą ir darbštumą. Užaugino du sūnus. Nuo pirmųjų Lietuvos Atgimimo dienų įsitraukė į LPKTS veiklą.

Palaidotas Anykščių kapinėse.

Užjaučiame sūnus Tomą ir Liną, seseris su šeimomis.

LPKTS Anykščių filialas

Vytautas Barysa
1935–2011

Gimė Molėtų r. Dobinių k. ūkininkų šeimoje. 1948 m. šeima ištremta į Krasnojarsko kr. Ingošsko k. 1959 m. grįžo į Lietuvą, apsigyveno Anykščiuose. Buvo aktyvus LPKTS Anykščių filialo narys, dalyvavo renginiuose, rėmė ir palaikė filialo gyvenimą.

Palaidotas Anykščių kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame žmoną, seserį ir artimuosius.

LPKTS Anykščių filialas

Lionginas Meškauskas
1926–2011

Gimė Vantainių k., Kėdainių r., ūkininkų šeimoje. 1945 m. išėjo partizanauti. 1946 m. buvo suimtas. Kalėjo Vorkutos, Intos, Potmos lageriuose. Į Lietuvą grįžo 1956 m. Antrą kartą buvo suimtas 1957 m. Kalėjo iki 1962 m. Apsigyveno Degėsių k., Radviliškio r. Užaugino du sūnus ir dukterį.

Palaidotas Grinkiškio kapinėse.

Nuoširdžiai užjaučiame šeimą ir gimines.

LPKTS Radviliškio filialas

Pranas Tamošiūnas
1934–2011

Gimė Prienų r. Rūdupio k. Mokėsi Prienų gimnazijoje. 1948 m. jo sesuo Genutė buvo areštuota už spaudos platinimą ir ryšį su partizanais. Netrukus šeima ištremta į Irkutsko sr. Žigalovo r. Pranui pavyko išsislapstyti nuo ištrėmimo. Tik po Stalino mirties, kuomet grįžo iš Sibiro lagerio tėvas, sesuo ir jaunesnis brolis (Motina mirė tremtyje), Pranas atvažiavo gyventi į Kauną. Dirbo Kauno staklių gamykloje. Buvo LPKTS Kauno filialo narys. Vedė, užaugino du sūnus.

Palaidotas Prienų kapinėse.

Liūdi žmona, vaikai, seserys ir artimieji.

ISSN 2029-509X
Leidėjas LPKTS
Tremtinys
Redaktorė Jolita Navickienė
Redakcija: Dalia Maciukevičienė, Vesta Milerienė, Rasa Duobaitė-Bumbulienė
LPKTS puslapis internete: http://www.lpkts.lt
Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309, Kaunas, tel. (8 37) 323 204, faksas (8 37) 323 214.
Indeksas 0117.
El. paštas: tremtinys@erdves.lt
Projektą „Lietuvos Laisvės kovų, tremties ir tautos netekčių atspindžiai“ remia SPAUDOS, RADIJO IR TELEVIZIJOS RĖMIMO FONDAS
Spausdino spaustuvė UAB “Rinkos aikštė”, Josvainių g. 41, Kėdainiai
Ofsetinė spauda 2 sp. lankai.
Kaina 1,75 Lt
Tiražas 2970. Užs. Nr.
Įmonės kodas 3000 32645. Ats./sąsk. AB "Vilniaus bankas", kodas 70440,Nr.LT18 70440600 0425 8365.

Redakcija pasilieka teisę trumpinti ir redaguoti straipsnius, rankraščiai negrąžinami. Redakcijos nuomonė nebūtinai sutampa su autoriaus nuomone.